

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 08.120.20
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Костюченко Максим Анатолійович, 1990 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2012 році Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка і здобув кваліфікацію спеціаліста за спеціальністю «Фізичне виховання», професійна кваліфікація – вчитель фізичної культури. Інструктор з туристичної та спортивно-виховної роботи.

Працює викладачем кафедри фізичної підготовки в Академії пенітенціарної служби. Виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Професійна освіта».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» від «26» квітня 2024 року № 165-ОД, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Волкової Наталії Павлівни, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

Рецензентів:

– Лаврентьєвої Олени Олександрівни, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

– Лебідь Ольги Валеріївни, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

Офіційних опонентів:

– Бойка Олега Володимировича, доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри поведінкових наук та військового лідерства Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Міністерство оборони України;

– Тюріної Валентини Олександрівни, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри соціології та психології Харківського національного університету внутрішніх справ, МВС України,

на засіданні «19» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта **Костюченку Максиму Анатолійовичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки**» за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Дисертацію виконано у ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро.

Науковий керівник – **Діденко Олександр Васильович**, доктор педагогічних наук, професор, заступник начальника відділу – начальник відділення планування та контролю наукової та науково-технічної діяльності науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Україна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених

здобувачем досліджень, які виконують конкретне актуальне для професійної освіти наукове завдання, а саме: формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки. Усі положення дисертації науково обґрунтовані, мають характер наукової новизни, а достовірність і вірогідність висновків забезпечені під час дослідження. Результати дисертаційного дослідження мають важливе теоретико-методологічне і практичне значення для галузі знань 01 Освіта.

Текст роботи є оригінальним, порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації й фальсифікації) не було виявлено. На цій підставі дисертаційну роботу визнаємо самостійно виконаним науковим дослідженням, а всі ідеї та наукові положення, викладені автором, отримані ним особисто.

Результати аналізу публікацій дисертанта засвідчив їх відповідність вимогам до оприлюднення результатів дослідження.

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 наукових статей (1 – у співавторстві) – у фахових виданнях України (категорія «Б») у галузі педагогіки, 8 публікації – у матеріалах наукових конференцій та 1 методичні рекомендації, у тому числі:

1. Костюченко М. А., Діденко О. В. Лідерська компетентність як предмет наукових досліджень. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. № 2(29). С. 208–221. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v29i2.1046>.

2. Костюченко М. А. Результати педагогічного експерименту з формування в майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби лідерської компетентності в процесі професійної підготовки. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія : Педагогічні науки. Глухів : Вид-во Глухівського нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка, 2023. Випуск 1(51). С. 175–180. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-1-51-175-180>.

3. Костюченко М. А. Педагогічні умови формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : Вид-во Центральноукраїнського державного пед. ун-ту імені Володимира Винниченка, 2023. Вип. 208. С. 291–297. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-291-297>.

У статті, опублікованій у співавторстві з О. Діденком, здобувач охарактеризував педагогічні дослідження проблематики лідерської компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради (рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Волкова Наталія Павлівна, голова спеціалізованої вченої ради, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, **без зауважень**.

Аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави для висновку про її завершеність, аргументованість, високий теоретичний і практичний рівень проведеного дослідження. Висновки і пропозиції, які містяться в роботі, достатньою мірою оригінальні, що обумовлюється, в тому числі й вдало обраною

методологією дослідження, зокрема використанням спектру теоретичних і емпіричних методів дослідження, методів математичної статистики.

Автору вдалося сформулювати авторську позицію з усіх поставлених питань, зокрема обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити технологію формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. Серед пропонованих у роботі змістових ліній на особливу увагу заслуговує позиція щодо використання сукупності методів навчання.

Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові наукові положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток професійної освіти України. Основні результати дисертаційної роботи одержано автором самостійно.

Дисертаційна робота Костюченка Максима Анатолійовича «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки» відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор, Костюченко Максим Анатолійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Бойко Олег Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри поведінкових наук та військового лідерства Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Міністерство оборони України, **зауваження:**

1. У першому розділі, присвяченому теоретичним основам формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України, автор досить детально представляє результати узагальнення наукових досліджень щодо лідерства, як предмету наукових досліджень, а також сутність, зміст і структуру базових понять дослідження. Вважаємо, що у теоретичну частину дисертації можна було додати характеристику методологічних підходів і дидактичних принципів, які на сучасному етапі розвитку теорії лідерства є доцільними для реалізації в освітньому процесі.

2. Метою дослідження передбачено визначити, обґрунтувати й експериментально перевірити результативність педагогічних умов формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. Водночас можна висловити рекомендацію щодо доцільності представлення на сторінках дисертації структурно-функціональної моделі, яка сприятиме кращому

наочному уявленню про процес, який досліджується, зокрема формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів.

3. У розділі 1 автор робить висновок, що особливого значення питанням формування лідерської компетентності надають у США і наводить приклади лідерських курсів для персоналу Національної виправної академії (м. Аврора, штат Колорадо). З урахуванням зарубіжного досвіду автору можна порекомендувати розробити лідерські курси для різних категорій персоналу пенітенціарної системи. Це може бути перспективою подальших наукових розвідок автора дисертації.

4. Автором представлено структурно-функціональну модель формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. У якості рекомендації можна висловити побажання щодо результату в оцінювальній частині моделі. Автор її подає як «сформована лідерська компетентність майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України», проте більш коректно результат можна було подати як «позитивна динаміка формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів».

5. У дисертації автором наводиться приклад навчального кейсу, що стосується ситуації деструктивної поведінки. Доцільно було би надати більш розгорнуту характеристику цього навчального ресурсу, а також особливості оцінювання майбутніх офіцерів під час виконання завдань, передбачених подібними навчальними завданнями.

6. У підрозділі 3.3 «Аналіз результатів формувального експерименту» автор дисертації подає порівняльний аналіз рівнів сформованості лідерської компетентності курсантів експериментальної і контрольної груп у формі таблиць. У якості рекомендації можна висловити побажання представити результати педагогічного експерименту у вигляді діаграм і графіків.

Тюріна Валентина Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології Харківського національного університету внутрішніх справ, МВС України, **зауваження:**

1. Дисертантом представлено методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. Висловлюємо побажання щодо доцільності розроблення авторських рекомендацій і для студентів як майбутніх фахівців щодо активізації їхніх зусиль, спрямованих на розвиток лідерських якостей, а також відповідних умінь і навичок. Такі рекомендації суттєво посилили б практичне значення дисертації.

2. При розв'язанні першого завдання дослідження варто було б більш детально узагальнити зарубіжний досвід формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів та більше уваги приділити аналізу історичного аспекту.

3. Високо оцінюючи змістове наповнення I-го розділу, вважаємо, що доцільно було б розглядати структуру лідерської компетентності через призму діяльності офіцера Державної кримінально-виконавчої служби України, пов'язавши її з кваліфікаційною характеристикою.

4. У дисертації автором представлено низку заходів і засобів, що сприяють розвитку лідерської компетентності. У якості рекомендації висловлюємо думку про доцільність представлення цих матеріалів не лише у матеріалах дисертації, як це зробив автор, а й у відповідних навчально-

методичних матеріалах англійською мовою для фахівців, які прагнуть розвинути свою лідерську компетентність у контексті міжнародної професійної і академічної мобільності.

5. Автором впроваджено в систему професійної підготовки додатковий спеціальний он-лайн курс «Лідерство офіцера кримінально-виконавчої служби», який було розроблено і реалізовано під час формульованого етапу експерименту. У якості рекомендації висловимо думку щодо доцільності надання доступу до цього ресурсу не лише курсантам, а й усім, хто цікавиться питаннями розв'язання проблеми формування і розвитку лідерських якостей і відповідної компетентності у закладах вищої освіти.

Лаврентьєва Олена Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», **зауваження:**

1. Презентація дослідження значно б виграла, якщо б окремі теоретичні узагальнення й рекомендації було унаочнено графічними чи табличними моделями. Зокрема, мова йде про структуру і зміст лідерської компетентності майбутньої офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби (п. 1.2) у вигляді рисунку чи схеми, зміст дослідно-експериментальної роботи або дослідно-експериментальної програми (п. 3.2) у вигляді таблиці чи схеми, стан та динаміку сформованості компонентів досліджуваної лідерської компетентності курсантів експериментальних та контрольних груп (п. 2.3 і 3.3) у вигляді графіків та діаграм.

2. На наш погляд, недоцільно переобтяжувати текст роботи наведенням проміжних розрахунків за χ^2 -критерієм Пірсона, достатньо було вказати на його результати і статистичну значущість визначених відмінностей. Рекомендуємо також у майбутньому формулювати статистичні гіпотези.

Лебідь Ольга Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», **зауваження:**

1. Заслуговує на схвалення матеріал підрозділу 1.3, в якому дисертантом обґрунтовано зарубіжний досвід формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів установ виконання покарань. Проте, на нашу думку, дослідження тільки б виграло, якби здобувач наукового ступеня доктора філософії проаналізував сучасний стан та особливості формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України саме в українських закладах вищої освіти.

2. На с. 85 (пп. 2.1) і с. 116 (пп. 3.1) дисертаційного дослідження автором зазначено, що під час визначення педагогічних умов формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процес професійної підготовки було використано метод експертних оцінок. У нашому баченні доцільно було б надати більш ґрунтовний опис застосування цього методу, а саме: список потенційних педагогічних умов формування досліджуваного феномену, результати опитування експертів у вигляді таблиць і діаграм.

3. Уважаємо, що, висвітлюючи процес упровадження педагогічних умов формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процес професійної підготовки, було б доречно більш детально розкрити особливості цього процесу в умовах карантинних обмежень та війни, ураховуючи, що формульований етап

експерименту здійснювався в період з червня 2020 по травень 2022 року.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Костюченку Максиму Анатолійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Наталія Волкова

19.06.2024 р.